

İnşaat sektörünü Türkiye'nin stratejik sektörü olarak görmeliyiz

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

Türkiye'de orta sınıf büyüyor. Büyüyen orta sınıf şehirlere yerleşiyor. **Bundan 60 yıl önce şehirlerde yaşayan nüfus %15'lerdeydi. Bugün %75'e ulaştı ve artmaya da devam ediyor.** Demek ki, şehirlerimizin yenilenmesine ve büyümesine ihtiyaç var. İnsanlar zenginleştikçe, dar gelirliden orta sınıfa, orta sınıftan yukarıya geçiş oldukça, talep katlanarak artacak. Yeni ve kaliteli konutlar istenecek. Alışveriş merkezi istenecek. Altyapı istenecek, üstyapı istenecek. Bu nedenle inşaatı Türkiye'nin lokomotif sektörü, hatta stratejik sektör olarak görmeliyiz.

Inşaat sektörü ülkemiz ekonomisi içinde özgün bir yere sahip, temel sektörlerden biri. Bunun başlıca üç sebebi var. İlk olarak; inşaat bir altyapı sektörü ve altyapı, ekonominin olduğu kadar toplumun tamamını ilgilendiriyor. İkincisi; inşaat, konut sektörü gibi her insanın en temel ihtiyacını kapsıyor. Son olarak da inşaat, lokomotif bir sektör. Doğrudan ve dolaylı olarak ikiyüzden fazla sektörü etkileme kapasitesine sahip.

Inşaat, emek-yoğun bir sektör; istihdama doğrudan katkı açısından bakıldığında, 2001 yılında 1,1 milyon olan inşaat istihdamının 2005 yılında 1,2 milyona, 2014'de yılında 1,9 milyona yükseldiği gözlemleniyor. Toplam istihdamda inşaat sektörünün payı 2005'de %5,6 iken, 2014'de %7,4'e yükselmiş durumda. 2014 yılında istihdamdaki toplam artışın yaklaşık %10'u inşaat sektöründen geldiği görülüyor.

Inşaat sektörünün gelişimine baktığımızda, özellikle 80'li yılların ikinci yarısından itibaren önemli gelişmeler yaşanıyor. 80'lerde ekonominin ortalama yıllık büyüme hızı yaklaşık %5 iken, inşaat sektörü büyümesi yaklaşık %7 düzeyinde seyrediyor. 90'larda ise inşaat sektörü hem metrekare bazında hem de katma değer açısından kan kaybetmeye başlıyor. Bunun temel sebebi yüksek reel faizler ve yüksek enflasyon ortamından kaynaklanıyor. Bu iki ekonomik olgu inşaat sektörüne ciddi bir darbe vuruyor. Sonuçta bu dönemde ekonominin ortalama yıllık büyümesi %3 iken, inşaat sektörü büyümesi %1'de kalıyor.

2001 krizi sonrasında ortaya konan istikrar ve reform programı, etkisini 2003'den itibaren göstermeye başlıyor. Kamu maliyesindeki şeffaflığı artıran ve kamu mali disiplini sağlayan reformlar sayesinde azaltılan kamu bütçe açığı, faizleri kayda değer şekilde düşürürken, Merkez Bankası'nın bağımsızlığının tesis edilmesiyle, enflasyonun 30 yıl sonra yeniden tek haneli seviyelere düşürülmesi sağlanıyor. Bu sayede inşaat sektöründeki büyüme ekonominin genelindeki büyüme hızının üzerinde çıkıyor. Son beş yıl itibarıyla ekonominin genel büyümesi %5,4 iken inşaat sektöründeki büyüme %8'e ulaşıyor.

Türk müteahhitliği, inşaat alanında üstün teknik yönetim ve kapasite, kalite ve beceri sahibi olduğunu hem yurt içi hem yurt dışı işlerinde kanıtıyor. Bugün dünya çapında bir şöhrete sahibi firmalarımız, uluslararası iş yapan en büyük şirketler arasında yer alıyor. Yurt dışı müteahhitlik iş hacmimiz 2001'de 3 milyar dolar iken, 2014'de 23 milyar dolara ulaştı. Dünya ölçeğinde ilk 250'de yer alan Türk şirketlerin sayısı 2003'de 8 iken, 2014'de 42'ye yükseldi.

Inşaat, sadece ekonomik büyümeye ve istihdama katkı sağlamakla kalmıyor, dış ticaret açığını finanse eden sektörlerin de başında geliyor. Böyle bir güce erişmiş bir sektör her türlü desteğe ve övgüye layık değil mi?

Yapılması gerekenlerin başında faizlerin düşmesinin sağlanması geliyor. Faizleri belirleyen en önemli faktör ise ekonomideki risk algısıdır. Ekonomiye güven ne kadar büyükse, risk algısı da o kadar azalır. Faizler düşerse inşaat sektörünün finansal sorunları azalır, sektör rahatlar. Hem yatırım finansmanı hem de bireylerin finansmana erişimi kolaylaşır.

Sektörün diğer önemli sıkıntıları arasında; müteahhitlik mesleğinin standartlarının belli olmaması, özel sektördeki

iş bitirmelerle ilgili kayıt tutulmaması, inşaat sektörünü düzenleyen çok sayıda mevzuat olması sayılabilir. Dünya Bankası Doing Business Raporu'na göre inşaat izninde Türkiye 2014'de dünya da 136'ncı sırada yer alıyor. Sadece bu tablo bile inşaat sektörünün hangi zorluklar altında çalıştığını çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor.

Inşaat sektörü, geçen 30 yılda uluslararası inşaat piyasasına Türkiye'den mal ve hizmet ihracatı sağladı. Özellikle çevre ülkelerde müteahhitlerimiz, tecrübe ve girişimcilikleri sayesinde büyük işler alabiliyor. Bu çok önemli bir başarıdır. Yurt içinde talebin daraldığı bir dönemde, mevcut potansiyelini yurt dışındaki işlerde kullanmaya devam ederek, yurt içindeki iş darlığını dengelemiş ve oradaki kazancıyla içerideki kaybını telafi edebilmiştir. Ancak son zamanlarda dış pazarlarda yaşanan sıkıntı ve bankacılık sistemimizin yurt dışı müteahhitlik işlemlerini yeterince destekleyememesi sebebiyle bu imkândan yeterli ölçüde faydalanılmıyor.

Dış pazar arayışlarımızda kamu-özel sektör işbirliği yapılması hayati önem taşıyor. Önemli uluslararası inşaat firmalarına sahip ülkelerin hükümetleri kendi ülke firmalarını sürekli destekliyor. Yurt dışında büyük inşaat işlerinin alınması firmaların bireysel çabaları boyutunu çoktan aştı. Bütün büyük uluslararası inşaat şirketleri devletlerinin teşvik ve desteğiyle faaliyet göstermekte, sektör ve hükümetin işbirliği ile idari, yasal ve finansal tedbirler geliştirilmekte, inşaat firmalarının rekabet ve teknik gücü artırılmakta. Bu destekler, uluslararası ihalelerde yabancı ülke firmalarına önemli maliyet avantajları sağlıyor.

Yapı Batı ülkelerinin yaptığı gibi bizim kamu idarelerimiz de, ülkemiz şirketlerinin iş alması için çaba harcamalı. Hatırlarsak çeşitli Batı Avrupa ülkelerinin başbakanları Türkiye'ye gelerek, çeşitli büyük inşaat ihalelerinin kendi ülkelerinin firmaları tarafından alınması için yoğun diplomatik ilişkilerde bulundular. Bu nedenle biz de dış politikamızda bu yönde daha fazla çaba harcamalıyız.

Ülkemizde orta sınıf büyüyor. Büyüyen orta sınıf şehirlere yerleşiyor. Bundan 60 yıl önce şehirlere yaşayan nüfus %15'lerdeydi. Bugün %75'e ulaştı ve artmaya da devam ediyor. Demek ki, şehirlerimizin yenilenmesine ve büyümesine ihtiyaç var. İnsanlar zenginleştikçe, dar gelirden orta sınıfa, orta sınıftan yukarıya geçiş oldukça, talep katlanarak artacak. Yeni ve kaliteli konutlar istenecek. Alışveriş merkezi istenecek. Altyapı istenecek, üstyapı istenecek. Bu nedenle inşaatı Türkiye'nin lokomotif sektörü, hatta stratejik sektör olarak görmeliyiz.